

ท่านครับ ... ? คืบรยนต์ให้ผมด้วย ... !

คดีปกครองที่จะนำมาเล่าสู่กันฟังฉบับนี้ เป็นความเดือดร้อนของผู้มีกรรมสิทธิ์รถยนต์ที่ถูกยึดในความคิดเกี่ยวกับป่าไม้ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ซึ่งในคดีอาญาพนักงานอัยการ (โจทก์) มีคำสั่งฟ้องผู้กระทำความผิด แต่ไม่ได้มีคำขอให้ศาลอาญาริบรถยนต์ด้วย

เจ้าของรถยนต์ จึงได้ยื่นคำขอต่อพนักงานสอบสวนและกรมป่าไม้

จนกระทั่งเวลาผ่านไปปีกว่า จึงได้รับแจ้งจากกรมป่าไม้ว่า คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอาญา จึงคืบรยนต์ให้ไม่ได้ เพราะยังจำเป็นต้องยึดไว้เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีที่เป็นเหตุให้รถยนต์คันดังกล่าวถูกยึด

เจ้าของรถยนต์เห็นว่า เมื่อพนักงานอัยการไม่ได้มีคำขอให้ศาลในคดีอาญาสั่งริบรถยนต์ของกลาง และพนักงานอัยการได้แจ้งให้พนักงานสอบสวนจัดการรถยนต์ของกลางได้ตามมาตรา 85 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว (มาตรา 85 วรรคสาม กำหนดว่า สิ่งของใดที่ยึดไว้ เจ้าพนักงานมีอำนาจยึดไว้จนกว่าคดีถึงที่สุด เมื่อเสร็จคดีแล้วก็ให้คืนแก่ผู้ต้องหาหรือแก่ผู้อื่น) การที่กรมป่าไม้ไม่คืบรยนต์ จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตน

จึงยื่นฟ้องต่อศาลปกครองขอให้มีการสั่งให้กรมป่าไม้ (ผู้ถูกฟ้องคดี) คืบรยนต์คันดังกล่าว

ข้อพิพาทในทางปกครองสำหรับคดีนี้มีประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีเก็บรักษารถยนต์พิพาทไว้ ไม่ยอมคืนให้แก่เจ้าของรถยนต์ที่แท้จริง (ผู้ฟ้องคดี) เป็นการกระทำละเมิดอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือไม่?

คดีนี้กรมป่าไม้ ได้อ้างอำนาจตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 มาตรา 64 ทวิ และมาตรา 64 ตรี (1) ที่กำหนดว่า พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดบรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ที่บุคคลได้ใช้หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิดเพื่อเป็นหลักฐานในการพิจารณาคดี จนกว่าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือจนกว่าคดีจะถึงที่สุด และในกรณีทรัพย์สินที่ยึดไว้มิใช่เป็นของผู้กระทำความผิด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่โดยอนุมัติรัฐมนตรีคืนทรัพย์สินให้แก่เจ้าของเมื่อทรัพย์สินนั้นไม่จำเป็นต้องใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีที่เป็นเหตุให้ทรัพย์สินนั้นถูกยึด

ข้ออ้างของกรมป่าไม้ ฟังขึ้นหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่พนักงานอัยการไม่ได้มีคำขอต่อศาลอาญาให้ริบรถยนต์ของกลาง ย่อมมีผลให้รถยนต์พิพาทไม่อาจถูกริบได้ตามมาตรา 32 และมาตรา 33 แห่งประมวลกฎหมายอาญา จึงไม่มีความจำเป็นต้องใช้รถยนต์ของกลางเป็นพยานหลักฐานในคดีอีกต่อไปและการที่พนักงานอัยการแจ้งให้พนักงานสอบสวนจัดการรถยนต์ของกลางได้ตามมาตรา 85 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีนัยว่าไม่ประสงค์ที่จะใช้รถยนต์พิพาทเป็นพยานหลักฐานในคดี

ส่วนมาตรา 64 ตรี แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 เป็นบทบัญญัติที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติว่าด้วยการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกำหนดว่าบุคคลผู้มีอำนาจออกคำสั่งเกี่ยวกับการคืนของกลางเท่านั้น

การพิจารณาคืนของกลางหรือไม่ จึงยังต้องผูกพันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เมื่อรถยนต์พิพาทเป็นทรัพย์สินที่ไม่อาจถูกริบได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและผู้ฟ้องคดีเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริง ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีหน้าที่ดำเนินการสั่งการให้ส่งคืนรถยนต์ตามมาตรา 64 ตรีแห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484

ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีเก็บรักษารถยนต์ไว้ ไม่ยอมคืนให้แก่ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นการกระทำละเมิดอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ

จึงให้ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งให้คืนรถยนต์ให้แก่ผู้ฟ้องคดีให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 530/2555)

คดีนี้ หากประเมินความเสียหายเป็น “ตัวเงิน” ที่ผู้ฟ้องคดีได้รับจากการที่ไม่ได้ใช้รถยนต์ในธุรกิจของตนเองในช่วงระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่ดำเนินการ คงมีใช้เงินจำนวนน้อยๆ และหากนำความไม่รู้ไม่เข้าใจกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องของเจ้าหน้าที่ของรัฐมาประเมินเป็นความเสียหายด้วยแล้ว ความเสียหายที่เกิดขึ้นคงไม่ใช่เฉพาะตัวเงินเท่านั้น หากแต่จะเป็นความเสียหายของระบบราชการทั้งระบบที่ไม่อาจประเมินค่าได้ อันเนื่องมาจากประชาชนขาดความเชื่อถือศรัทธาและความไว้วางใจต่อหน่วยงานของรัฐและต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทำหน้าที่รักษาประโยชน์ของส่วนรวม คดีนี้ จึงเป็นอุทาหรณ์ที่ดีสำหรับหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกแห่งให้ตระหนักถึงความสำคัญของกฎหมายและระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงานเพราะหากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหรือผู้มีอำนาจตามกฎหมายนั้นๆ ไม่มีความรู้ความเข้าใจกฎหมายและระเบียบอย่างถูกต้อง ก็อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายเป็นวงกว้างจนยากที่จะเยียวยาได้ครับ ...

นายปกครอง